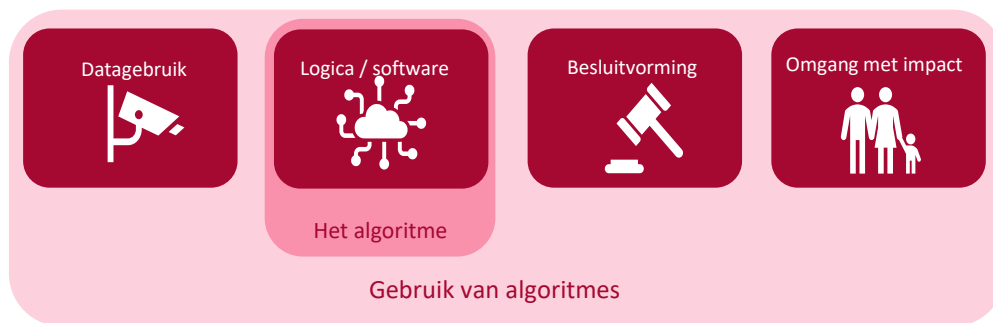

Kaders voor algoritmes - adviesaanvraag aan de adviescommissie digitale ethiek

Met opzetten van een algoritmeregister ontstaat een mogelijkheid om erop te gaan sturen en daarmee actief risico's van algoritmegebruik gaan minimaliseren. Hoe meer maatschappelijke discussie hierover ontstaat, hoe groter de druk zal ontstaan om dit te gaan doen. De gemeente Nijmegen heeft behoefte aan kaders en vraagt hiervoor advies aan de adviescommissie digitale ethiek. Deze adviesvraag bestaat uit een aantal delen:

Vraag 1: hoe kan een breed perspectief op algoritmes effectieve kaders opleveren?

Een belangrijk startpunt voor een kader is een goede definiëring van het begrip 'algoritme'. Want: waar zullen de kaders op van toepassing laten zijn? Er is nog geen algemeen geaccepteerde definitie van een algoritme, maar over het algemeen wordt gefocust op door computers uitgevoerde logica. In onze ogen gaat de discussie over algoritmes en de doelen die we met kaders voor algoritmes willen bereiken niet (alleen) over de algoritmes zelf, maar hoe we onze dienstverlening, besluitvorming en werk (zouden moeten) automatiseren.¹ Tegelijk willen we voorkomen dat een breed perspectief op algoritmes zorgt dat de kaders over álles gaan, en dus ook over bestuurlijk en maatschappelijk minder relevante onderwerpen als automatische toiletverlichting.

De vraag aan de adviescommissie is hoe ons brede perspectief op het gebruik van algoritmes het beste ingepast kan worden in een kader dat zich vooral moet richten op de maatschappelijke en bestuurlijke impact ervan en ook effectief toe te passen is.

Vraag 2: hoe kan bestuurlijk richting gegeven worden aan het gebruik van algoritmes?

Een kader voor algoritmegebruik zou richting moeten bieden bij de professionalisering en automatisering van de gemeentelijke organisatie door het toepassen van algoritmes:

- Op basis van welke aspecten kunnen ambities bepaald worden, zodat we algoritmes toepassen waar dit de meeste meerwaarde biedt en verminderen waar dit onbedoelde en onbeheersbare bij-effecten oplevert?
- Welke randvoorwaarden dienen verbonden te zijn aan het toepassen van algoritmes, buiten het voldoen aan wet- en regelgeving en zorgdragen voor privacy en veiligheid?
- Welke nieuwe risico's dienen met welke kaders en voorgestelde maatregelen beheerst worden, die niet al vanuit privacy- en informatiebeveiliging beheerst worden?
- Hoe kunnen ethische beginselen en waarden vertaald worden naar concrete kaders en maatregelen?

Een antwoord op deze deelvragen zal in ieder geval op methodisch niveau gedaan moeten worden: bijvoorbeeld een advies voor een bepaalde aanpak of ethisch model. Daarboven zouden inhoudelijke adviezen ook behulpzaam zijn.

Vraag 3: In welke mate sluiten we aan bij bestaande of in ontwikkeling zijnde kaders?

¹ S. Zouridis, M. van Eck en M. Bovens en Van Eck, *Automated Discretion*, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3453068

De gemeente Nijmegen heeft tot nu toe alleen gemeentelijk kaders gelegd rond algoritmes met het ondertekenen van het Nijmeegse manifest “Wij zijn open en weerbaar Nijmegen”². Europese³ en landelijke⁴ kaders voor ontwikkeling van kunstmatige intelligentie en algoritmes bieden met name op gebied van risicobeheersing goede kaders, en samenwerken op dit vlak leidt tot standaardisatie, wat met name op technisch vlak voordelen kan hebben. De bestaande ontwikkelingen hebben in onze ogen echter een aantal nadelen:

- er bestaat een grote overlap met bestaande kaders op gebied van informatiebeveiliging en privacy
- ze zijn meestal te uitgebreid en complex en/of te algemeen en vaag
- ze zijn vooral gefocust op techniek en de levenscyclus ervan en te weinig op bestuurlijk handelen
- ze bieden geen basis voor ambitiebepaling

De vraag aan de adviescommissie is: in welke mate sluiten we ons (ondanks de bovenstaande bezwaren) aan bij bestaande en ontwikkeling zijnde kaders? Hoe lossen we inhoudelijke spanningen op uitgangspunten en een gebrek aan mogelijkheid voor ambitiebepaling op?

² <https://opendata.nijmegen.nl/dataset/manifest-wij-zijn-open-en-weerbaar-nijmegen>

³ [Ethische richtsnoeren voor betrouwbare KI - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](#)

⁴ [Toetsingskader algoritmes Algemene Rekenkamer, het Onderzoekskader algoritmes ADR 2023 en bijv. ELSA Nederlandse AI Coalitie](#)